

YENİ SOSYO-EKONOMİK OLUŞUMLAR KARŞISINDA EĞİTİM KURUMLARINDAN BEKLENENLER...

Tevfik DALGIÇ

Ekonomik hayatın bir yarış olduğu konusundaki genel inanın hem kapitalist hem de sosyalist sistemlerde geçerli olduğuna kuşku yok. Kapitalist sistemde ülke içi firmalar ya da kuruluşlar yarışı, ülkelerarası pazar yarışına, ürün nitelik ve nicelikleri yarışına dönüşüyor. Aynı yarış toplumcu ekonomilerde dış ticaret yarışı niteliğini koruyor. Ekonomik sistemler insan topluluklarının yaşayışını temelden belirlediğine göre, bu yarışın toplumun diğer kurumlarına, yansımaları kadar doğal bir şey olamaz. Uluslararası politik gelişmeler, oluşumlar, ve çekişmeler de temeldeki ekonomik olgulardan, üretim biçimlerinden, ekonomik sistemin niteliklerinden şekil alır, belirginleşir ya da yönlenir.

Bilimin ekonomik hayata uygulanışı ile ortaya çıkan yeni ufuklar kişilere yeni uğraşı alanları, yeni üretim dalları yaratırken uluslararası alanda yeni oluşumlara neden olmakta, ekonomik birleşmeler ve bütünlükler, bölgesel birlikler, ülkelerarası işbirliği ya da düşmanlıklara neden olmaktadır. Bu cümleden olarak son yıllarda bazı bilim dallarının özel uğraşısı şekline gelen çevre sorunları (Ekolojik Sorunlar), bunlarla savaşma yolları, çevreyi koruma yöntem ve sistemleri, uluslararası taşımada ortaya çıkan ülkelerarası hak ve görevler, hava trafiği, atomun barışçı amaçlarla kullanılması ile doğabilecek uluslararası nitelikli sorunlar, denizlerin derinliklerindeki varlıkların paylaşılması, kullanılması, işletme yollarının araştırılması, ile bütün bu olguları düzenleyebilecek genel yasa ve kuralların belirlenmesi gibi gelişme ve değişimler ülkeleri ve ülkelerin kişilerini doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir. Bu etkileşim ise ortaya yeni sorunlar çıkarmakta, yeni çözümleri gerekli kılmaktadır.

Böylesine karmaşık, çetrefilli sorunların çözümlerinin üstesinden gelebilmek ise, kuşkusuz insan kaynaklarının yapısına, yeteneklerine ve edindikleri becerilere bağlıdır. Yani; insan kaynağının eğitimine.

İyi yetiştirilmiş, çeşitli bilim dallarında bilgi ve beceri kazanmış insangücünün çeşitli sorunları incelemek, çözümlerini araştırmak ve sonuca gitmek konusundaki rolü herhalde yadsınamaz. O halde konuya daha temelden inmek, sorunu daha kapsamlı ele almak gerekmektedir. O da, eğitimin bilimle ve üretimle ilişkisinin kurulmasını, insanlığın mutluluğu için yeni yollar araştırılmasını da gerekli kılmaktadır. Bunun bir anlamı da eğitimde çağdaş olma, bilimsel olma, ülkenin ve toplumun isteklerine yönelme demektir.

Konuyu bu şekilde ortaya koyduktan sonra, daha güncel bazı sorunlara şöyle bir göz atabiliriz. Son bir kaç yıldır tartışılan kıta sahanlığı, hava uçuş sahası, deniz hukuku, çevre sağlığı ve çevre hukuku, atom hukuku gibi konularda yetişmiş insan bulmak, en azından konunun anahatlarını incelemiş kişileri bulup çıkarmak gelişmekte olan ülkelerin en önemli sorunlarından birisi haline gelmiştir.

Bu ülkeler, konularını iyi bilen, ya da bu alanda yeterince inceleme ve araştırma yapmış eleman bulamama yüzünden bir çok konuda ulusal çıkarlarını tam olarak koruyamaz hale gelmişler, ekonomik yarışta rakip ülkeler uzmanlarının görüşlerine uygun hareket etmek zorunda kalmışlardır. Bu sonuç ise uzun dönemde geriye dönülmez adımlar atılmasına olanak hazırlamış bir çok ülke ve bunların halkları bu kararlardan zarar görebilir duruma düşmüşlerdir. Politik karar organları yeterince aydınlatılmadıklarından, ya da yetersiz bilgilerle donatıldıklarından yanlış ya da eksik kararlar vermişlerdir. Bu ise sonuçta yeni sorunlar doğmasına, yeni anlaşmazlıklar ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.

Son günlerde tartışılan kıta sahanlığı, FIR hattı, deniz hukuku gibi konuların bu alanlarda yetişmiş eleman sıkıntısı nedeniyle daha karmaşık bir şekle dönüştüğü gözlenebilir hale gelmiştir. Bu konuda yetişmiş elemanların bulunmayışı ya da zamanında bu alanda yetişmiş kişilerin azılığının yeni sorunlar yaratabildiği görüşünü genellikle paylaşmak mümkündür. Bu durumda, eğitim kurumlarına düşen şey, yeni bilim ve uğraşı alanlarında öğrencileri aydınlatmak, yeni oluşumlardan haberdar etmek, daha kısa bir deyişle çağdaşlaşmak olmalıdır. Yeni sosyo-ekonomik oluşumlar karşısında eğitim kurumlarından beklenen budur kanısındayım.